

2639

12338

IV. SPRAWOZDANIE

WYDZIAŁU TOWARZYSTWA

MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO

W KRAKOWIE

ZA ROK 1914.

ADRES TOWARZYSTWA I ZARZĄDU MUZEUM:
KRAKÓW, WAWEL L. 7.

NAKŁADEM TOWARZYSTWA MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO
W KRAKOWIE. :: KRAKOWSKA DRUKARNIA NAKŁADOWA
POD ZARZĄDEM ADOLFA NOWAKA. :: 1915.

ZAPROSZENIE.

Wydział „Towarzystwa Muzeum etnograficznego w Krakowie“ zaprasza do wpisania się na Członków Towarzystwa.

Wkładka miesięczna 1 K.

Członkowie założyciele płacą jednorazowo 200 K.

Wpisowego nie opłaca się.

Upraszamy najgoręcej Szanownych Członków Towarzystwa o jednanie nowych Członków i zbieranie przedmiotów muzealnych.

Zwracamy uwagę na str. 15.

Rok 1914 zapowiadał się bardzo dobrze dla rozwoju Muzeum etnograficznego w Krakowie.

Wysoki Sejm powziął dnia 27 lutego 1914 roku następującą uchwałę:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do oddania Towarzystwu Muzeum etnograficznego w Krakowie na przeciąg lat dwudziestu budynku dawnego seminaryum duchownego św. Michała na Wawelu, za opłatą czynszu rocznego w wysokości 1 (jednej) Korony, wyłącznie na pomieszczenie w tym budynku zbiorów Muzeum etnograficznego.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z Towarzystwem Muzeum etnograficznego w Krakowie umowy z zastrzeżeniem:

a) że dzierżawa może być jednak w ciągu 20-letniego okresu rozwiązana za 3-letniem wypowiedzeniem i zwrotem kosztów wyłożonych przez Towarzystwo na urządzenie;

b) że tak wewnętrzna jak i zewnętrzna restauracya budynku wykonaną zostanie ściśle według planów zatwierdzonych przez Wydział krajowy w porozumieniu z Komitetem restauracyi Wawelu, oraz, że także w przyszłości Towarzystwo ma się stosować do wskazówek Wydziału krajowego co do konserwacyi budynku.

Referentowi tej sprawy w Wysokim Sejmie posłowi Eks-celencyi Juliuszowi Leowi, Prezydentowi miasta Krakowa, winno Towarzystwo szczerą wdzięczność, a Wydział składa Mu niniejszem najpowinniejsze podziękowanie za gorące i skuteczne poparcie swych zabiegów.

Teraz już Muzeum etnograficzne na szereg lat ma stałe umieszczenie, gdzie może rozwijać się swobodnie na pożytek polskiej nauki i na chwałę narodu.

Wydział Towarzystwa musiał zwrócić całą troskę swoją o pozyskanie funduszków, od których zależały postępy wewnętrznej restauracyi zniszczonego bardzo gmachu i urządzenie odrestaurowanych lokalności na pomieszczenie zbiorów.

W tym kierunku niezmordowane zabiegi czynił wiceprezes Towarzystwa WP. Dr. Fr. Bujak, Profesor Uniwersytetu i jego to staraniom głównie zawdzięczamy uzyskanie po raz

pierwszy subwencji od Wys. c. k. Ministerium wyznań i oświaty i od Wys. c. k. Ministerium robót publicznych.

Wskutek prośby naszej o subwencye wniesione do c. k. Centralnej Komisyi dla ochrony zabytków w Wiedniu, wydelegowany został do Krakowa członek tej Komisyi JWP. Dr. Michał Haberland, c. k. Radca rządu i profesor Uniwersytetu wiedeńskiego, który po zwiedzeniu w maju pracy w Muzeum i zbiorów i po gruntownem zbadaniu stosunków, w pośród jakich działamy, wyraził się o Muzeum z wielkimi pochwałami i przyrzekł użyć całego wpływu swego, aby dla Muzeum naszego uzyskać jednorazową subwencję rządową na urządzenie i stałą subwencję roczną na utrzymanie. Niestety, wybuch wojny odroczył na czas bliżej nieoznaczony tak bardzo potrzebne nam poparcie.

Spółceństwo nie skąpiło nam także poparcia materyalnego; Świetna Rada miasta Krakowa, Świetny Wydział powiatowy w Mielcu, Świetny Wydział miejskiej Kasy oszczędności w Krakowie, Świetne Towarzystwo Wzaj. ubezpieczeń w Krakowie, przyznały nam jednorazowe subwencye. Liczba członków założycieli z wkładką jednorazową 200 K. podniosła się o dwóch. Zainteresowała się Muzeum także publiczność, zwiędzając bardzo licznie nasze zbiory i powiększając je cennymi darami.

W miarę, jak postępowała restauracya sal i przybywały potrzebne szafy i gabloty, pracował z całą gorliwością kustosz p. Seweryn Udziela wraz z synem swoim, nauczycielem gimnazjalnym, również Sewerynem oraz z p. Antonim Warchałowskim, nad urządzeniem Muzeum tak, że dnia 1 czerwca dział polski pomieszczony w sześciu salach, i dział ludów pierwotnych w jednej sali, oddany został do publicznego użytku. W lecie miał być uporządkowany dział ruski i litewski w pięciu salach, a w październiku pragnęliśmy otworzyć uroczyste Muzeum nasze, obejmujące całe pierwsze piętro gmachu o dwunastu salach oraz bibliotekę i pracownię. Zaskoczyła nas wojna w sierpniu i przerwała czynności w Muzeum. Jedni współpracownicy i przyjaciele nasi poszli na pole walki, drudzy zaskoczeni zagranicą na wypoczynku letnim, nie mogli do kraju powrócić, inni wreszcie zalani przez wroga w swoich stałych siedzibach, albo wyrzuceni z nich daleko w obce strony, nie mogli myśleć o Muzeum etnograficznem.

Przestały wpływać wkładki, nie doszły nas nawet wszystkie uchwalone już subwencye, nie doszły też do Muzeum dary, których nadesłanie przyjaciele nasi zapowiedzieli pisemnie, ani też nie mogliśmy otrzymać zbiorów WP. Michała Brenstajna i WP. Tadeusza Micińskiego, o których ofiarowaniu pisaliśmy w sprawozdaniu zeszłorocznem.

Czynności około dalszej restauracyi gmachu i nad urządzeniem Muzeum, stanęły.

Ale w tych ciężkich chwilach Zarząd Muzeum starał się chociaż w części spełnić zadanie swoje. Zbiory zamknięte były dla publiczności tylko przez krótki czas trzech tygodni w grudniu, kiedy Krakowowi zagrażało oblężenie. Przez chwile najkrytyczniejsze został na posterunku zarządca administracyjny p. Antoni Warchałowski, zbiory nasze otaczał najtroskliwszą opieką i sam kierował wszystkimi pracami w Muzeum. Wydział Towarzystwa składa mu na tem miejscu serdeczne podziękowanie.

Gdy nauka w szkołach krakowskich została przerwana, bo budynki szkolne zajęto na cele wojskowe, a młodzież musiała bezczynnie czas tracić, wtedy Muzeum otworło sale swoje i oddało zbiory na użytek nauki szkolnej. Inspektor rysunków dla szkół średnich w Galicyi, WP. Prof. Ludwik Misky, zorganizował w październiku dla uczniów klasy V, VI i VII pierwszej szkoły realnej, osobny kurs nauki rysunków, odbywający się regularnie od godziny 10 rano do 1 w południe w naszym Muzeum, gdzie uczniowie używali na modele do rysunku okazów sztuki i przemysłu ludowego, zgromadzonych obficie w zbiorach muzealnych.

Najgorętsza podzięka należy się od nas Prasie polskiej, która nas wspierała zawsze prawdziwie po obywatelsku.

Gdy znowu zawitają dla nas czasy spokojnej pracy kulturalnej, Wydział Towarzystwa Muzeum etnograficznego weźmie się do roboty z całą energią, aby wynagrodzić zastój w rozwoju Muzeum i spodziewa się, że społeczeństwo nasze poprze dalej usiłowania te aż do skutku.

Praca w Muzeum.

Główną pracą w Muzeum w roku sprawozdawczym było rozmieszczenie przedmiotów w odrestaurowanych salach. Licząc się z miejscem, jakie dało się uzyskać najpierwej, rozmieszczoną została część polskich okazów w sześciu ubikacjach — w następującym porządku: 1 sala mieści przedmioty używane przy uroczystościach świątecznych i rodzinnych; 2 sprzęty domowe i gospodarskie; 3 budownictwo; 4 i 5 stroje ludowe; 6 izba wiejska krakowska.

W korytarzu pomieszczono oryginalne sprzęty rolnicze i gospodarskie, tudzież rozmieszczono obrazy z typami różnych ludów. Po drugiej stronie korytarza będą rozmieszczone przedmioty z Litwy, Żmuidzi, Białorusi, Huculszczyzny, Ukrainy itp. Pracę nad urządzeniem tych sal i rozmieszczeniem w nich okazów muzealnych, wstrzymały wypadki wojenne.

W jednej odrębnej sali rozmieszczono bogate zbiory przedmiotów i modeli odnoszących się do życia ludów pierwotnych z Azji, Afryki i z Ameryki. Prawie całą tę pracę pod kierunkiem kustosa Muzeum wykonał p. Seweryn Udziela (junior), nauczyciel gimnazjalny.

Kustosz naszego Muzeum p. Seweryn Udziela (senior) za zgodą Wys. c. k. Rady Szkolnej kraj. miał w czerwcu 1914 r. szereg wykładów: „O strojach ludu polskiego“ i „O zdobnictwie ludowym polskim“ na konferencyach okręgowych nauczycielskich w Białej, Bochni, w Podgórzu, w Nowym Targu, Nowym Sączu i w Wadowicach, wobec przeszło 1500 słuchaczy nauczycieli i nauczycielek. Wykłady te przysporzyły wielu przyjaciół Muzeum i idee naszego Towarzystwa rozniosły w szerokie kręgi społeczeństwa.

Kustosz Muzeum starał się także wpłynąć na utrzymanie stroju ludowego w naszym kraju i wezwany przez Wysoki Wydział krajowy, zorganizował kurs szycia strojów ludowych w Kamieniu w powiecie niskim. Kurs ten ukończyło 25 kobiet i dziewcząt.

W ciągu roku pracowali w naszym Muzeum:

P. Karol Stadtmüller, c. k. inżynier Starostwa krakowskiego, studyował materyał ze słownictwa technicznego, nagromadzony w nazwach okazów muzealnych.

P. Henryk Biegeleisen, profesor gimnazjalny we Lwowie, robił studia i zdjęcia fotograficzne do prac swoich literackich.

P. Adam Mauricio, profesor politechniki we Lwowie, czynił zapiski w sprawie obróbki ziarna.

P. Ida Trybulcówna, nauczycielka z Krakowa, czyniła notatki w celach naukowych.

P. Dr. Haberlandt Artur z Wiednia, zajął się uroczystościami świątecznymi ludu naszego.

P. Dr. Fr. Gawełek korzystał z biblioteki muzealnej.

Zbiory.

Do czasu wybuchu wojny otrzymało Muzeum w darze 363 przedmiotów od 37 osób. Między tymi przedmiotami znajduje się naczyń domowych 12, narzędzi gospodarczych 8, narzędzi rzemieślniczych 8, części odzieży 32, przedmiotów sztuki ludowej 211, przedmiotów do kultu 36, modeli budynków 1, rysunków 6, fotografii 18, widokówek 31.

A mianowicie ofiarowali:

P. Antosiewiczówna Stanisława: sukienne kierpce z Klikuszowej na Podhalu i pięć kart z ornamentem z Podhala. P. Bayer Jan: siedm fotografii Wałachów z pod Cieszyna. P. Chodbodowa Zofia: sześć pisanek ze Schodnicy i z Kosmacza (Galicja). P. Chrobak Rozalia: kołowrotek do przędzenia, kądziel i motowidło z Jazowska, tudzież ręcznie haftowaną na tiulu chustkę wiązaną na głowę, jakiej używają stare kobiety w Łacku, powiat N. Sącz, Galicja. P. Chylak Marya: piętnaście pisanek z Kropiwnika, Galicja. P. Ciapalina Marya, wieśniaczka z Wyglanowic: kołowrotek i staroświecki kaftan kobiecy, wyszywany paciorkami z Wyglano-

wie w pow. N. Sądcekim w Galicyi. P. Dynowska Hemilda: ręcznik haftowany przez kobietę wiejską w Humaniu. P. Dynowska Marya: świecznik ze słomy i papieru z pod Warszawy i serdaczek noszony przez mężczyzn i kobiety na Słowaczyźnie. P. Dr. Gawełek Franciszek: strojnik noszony przez młode mężatki w Krzepinie, gub. Kielecka, Król. Polskie r. 1910, chustkę turecką noszoną przez wieśniaczki w Radłowie r. 1880, chustkę pasową z Radłowa z roku 1890, chustkę pasową noszoną przez wieśniaczki w Radłowie 1810 r., cztery czepki ze wsi Wola radłowska, dwa fartuszki, jedną zapaskę haftowaną, jedną koszulę, siedm chustek na głowę, wszystkie te ubiory wieśniaczek z Radłowa, Woli radłowskiej i Wałrudy pow. Brzesko, krezka szydełkowa, wyrabiana w Ciechanowie, gub. Płocka. Król. Pol., krzesiwko używane do zapalania papierosów przez wieśniaków w Krzepinie, gub. Kieleckiej, Król. Pol., wycinanki z Radłowa, starodawny mosiężny „funt wiedeński“ t. j. 32 łuty, kłódka mosiężna ręcznej roboty, okrycie głowy kobiety wiejskiej, dwie robótki paciorkowe, czapka noszona przez kozaków rosyjskich, uzyskana w Radłowie, pow. Brzesko, po inwazji r. 1914 i „Męka Pańska“ we flaszce. — P. Dr. Hubal-Dobrzański: model „Kajaka“ wykonany z zęba słonia morskiego. P. Hallerowa Anna: koszulę haftowaną ruską z Husiatyna, gub. Podolskiej i pudełko drewniane ozdobione rzeźbą z Radomyśla, Galicya. P. Klemensiewicz Józef: fotografię z krzyżami litewskimi drewnianymi. P. Kończanka Paulina: dwa „Dziady leśne“ i sześć palm wielkanocnych z Wilna. P. Kunze Aleksander: jeden obraz, ośmnaście medalików, dwa krzyżyki, książeczkę do modlenia z roku 1749 i różdżkę (t. j. wianek) rozmarnu. P. Laszczak Józef: cierlicę i „szczęć“ (t. j. szczotka do czesania lnu). P. Leichtfriedowa Stanisława: starodawny kołowrotek, służący do zwijania bawełny. P. Lustgartenowa: sześć rzeźbionych starodawnych łyżników podhalańskich. P. Maciurakówna Zenobia: ośm pisanek z Bystrzycy (Galicya). P. Markowicz Leon: białą sukmanę krakowską, kaftan granatowy męski, opasek i świat z Koźmic Wielkich, pow. Wieliczka, Galicya. P. Dr. Mazur Edward: kapeiuch skórzany na tytoń z Zakopanego. P. Miszsky Ludwik: fotografię „Pogrzeb dziewczynki w Jordano-wie“ i rysunek figury przydrożnej w gminie Kwaczała koło Lipowca. P. Moskal Tadeusz: trzy pisanki z Dołhołuki pow. Stryjski. P. Piątkowski Franciszek: obraz (płaskorzeźba na drzewie polichromowana) przedstawiający śmierć św. Stanisława Szczepanowskiego, wykonany przez wieśniaka Jana Steligę z Krościenka niżnego ad Krosno (Galicya). P. Pochwański Kacper: model (z gliny zrobiony) kościoła w Sękowej koło Gorlic (Galicya) i dziewięć zdjęć (fotograf.) kościołów i dzwonnice. P. Przybysławski Kazimirz: 76 pi-

sanek ruskich ze wsi Uniże w powiecie Horodeńka w Galicyi. P. Rubczyńska: sześć pisanek z Pawłowa, pow. Kamionka Strumiłowa, Galicya, trzy naczynia gliniane na wzorach podhalańskich, 23 kartek japońskich. J. Schindlerówna Helena: dwie ozdoby ściennie ze słomy ze wsi Drwina, powiat Bochnia, Galicya. P. Sienkiewiczowa Henrykowa: 62 wycinanki z papieru kolorowego z Obłęgorka z Kieleckiego. P. Służewski Stanisław: cztery pisanki. P. Sobońska Anna: ręcznik haftowany na „bomboku“ z Kłębówki, pow. Jampolski. P. Strażyńska Marya: dzbanek i obraz malowany na szkłe — obydwie te przedmioty z pod Zakopanego, pięć pisanek z okolicy Sokała i niecki. P. Szycka Zofia: dwie korony na „Okreżne“ z gminy Rzekuń, majątek Czarnowiec, pow. Ostrołęka (Łomżyńskie). P. Talko-Hryniewicz Helena: dwa dzbany z Białocerkwi (Kijowskie), tkaninę wełnianą z pod Kijowa, trzy czarki drewniane wielkorozyjskie, trzy ręczniki ukraińskie, zawieszane zwykle pod obrazami, z pod Kaniowa (Kijowskie), paciorki na szyję z krzyżkiem (namysto) z pod Kaniowa, czepek (oczypok) pod namitkę, z pod Kaniowa i „świat“ (zawieszkę) z Soboty w Łowickiem. Sz. Towarzystwo „Polska Sztuka stosowana w Krakowie“: cztery obrazy ludowe w ramach. — P. Trzeciakowa Paulina: dawny stroik na głowę mieszczanki z Dębowca w Galicyi i dwa talerze malowane. P. Węgrzynowicz Eugenia: para haftów do koszuli z Rożna Małego, pow. Kosów, Galicya, ubranie lichtarza trójramiennego w Kutach w czasie święta Jordanu, lichtarz gliniany, malowany, cerkiewny z Kut. P. Wróblewski Bolesław: koronę panny młodej z okolic Rawy Ruskiej w Galicyi i „różdżkę weselną“ drużby z okolic Kolbuszowy.

Biblioteka.

Liczba książek w bibliotece powiększyła się o 118 tomów ofiarowanych przez przyjaciół naszego Muzeum. I tak: p. M. Arct darował dzieło: „Bohdan Janusz — Człowiek przedhistoryczny“; p. Prof. Demetrykiewicz Włodzimierz dzieło swoje: „Najstarszy paleolit na ziemiach Polskich“; Grono c. k. Konserwatorów Galicyi zachodniej dzieło: „Feliks Kopera — Kościoły drewniane Galicyi zachodniej“; p. Dr. Kramarczyk Kazimierz darował trzy broszury; pani Kosińska Marya ofiarowała sto jeden tomów dzieł i broszur etnograficznych i rękopisy po ojcu swoim ś. p. Władysławie Kosińskim; p. Magiera Jan dwie prace swoje; p. Niemierkiewicz M. dzieło: „Józef Kostrzewski — Wielkopolska w czasach przedhistorycznych“; p. Piotrowski Kazimierz dzieło: „Stanisław Polaczek — Powiat Chrzanowski“; Redakcyja „Poradnika teatrów i chórów włościańskich“: dwa roczniki swego wydawnictwa; p. Prof. Dr.

Sawicki Ludomir dwa dzieła swoje: „Studia nad Abisynią“ i „Das Koenigreich Galizien und Lodomerien“; p. Prof. Dr. Talko-Hrynczewicz dzieło swoje: „Człowiek na ziemiach naszych“; Towarzystwo Nauczycieli szkół wyższych we Lwowie: „Jakóbski A. — W krainach słońca“.

Wszystkim ofiarodawcom składamy na tem miejscu gorące podziękowanie, a pamięć dalszą o bibliotece poruczymy wszystkim autorom i wydawcom dzieł etnograficznych, etnologicznych, folklorystycznych, archeologicznych, antropologicznych, statystycznych i t. p. Praca nad skatalogowaniem tej biblioteki jest w pełnym toku i jest nadzieja, że będzie ukończoną w roku następnym.

Goście.

W dniu 1 czerwca 1914 roku zostało oddane Muzeum dla publiczności, i było otwarte przez całe miesiące siedm, z wyjątkiem trzech tygodni w grudniu.

Można Muzeum zwiedzać we święta za wstępem 20 hal., we wtorki i czwartki za wstępem 50 hal. od osoby dorosłej, a dzieci płacą połowę. Wycieczki młodzieży szkolnej i ludowe płacą zaledwie po 10 hal. od osoby, a nawet zwiedzają Muzeum bezpłatnie.

Muzeum cieszyło się w tym czasie bardzo liczną frekwencyą, bo w 99-ciu dniach było tu 3.565 osób, czyli przeciętnie 36 osób dziennie. Było w tym czasie 9 wycieczek szkolnych. W ostatnich miesiącach roku głównymi gośćmi Muzeum byli sami wojskowi, zwłaszcza Czesi i Niemcy, którzy zainteresowali się Muzeum naszem bardzo gorąco.

Wogóle frekwencya gości w Muzeum od 1-go czerwca do 31-go grudnia 1914 roku była tak liczna, jak w poprzednich trzech latach razem wzięta.

Fundusze.

Premilinowane dochody i wydatki na rok 1914 uległy wielkiej zmianie. Wysokość wkładek członków i spodziewana kwota, pochodząca z darów jednorazowych, spadły niżej połowy, natomiast subwencye podniosły się, dzięki Wysokiemu c. k. Ministerstwu Wyznań i Oświaty, Świetnemu Wydziałowi powiatowemu w Mielcu i Świetnemu Towarzystwu wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie. Ponieważ jednak dochody te nie mogły wystarczyć na pokrycie znacznych wydatków połączonych z restauracją gmachu i kosztami wewnętrznego urządzenia, przeto Wydział widział się zmuszonym do zaciągnięcia nowej, drugiej pożyczki wekslowej w krakowskiej Kasie Oszczędności.

Wprawdzie kwota cała nie została wydana, gdyż restauracja gmachu, która miała być przeprowadzona w lecie, została wstrzymana z powodu wypadków wojennych, jednakże rok 1914 zamykamy znacznym niedoborem.

Na Towarzystwie naszym ciąży dług z dwóch pożyczek w wysokości 4.400 K. Potrąciwszy od tego saldo na rok 1915 w kwocie 2.994⁵¹ K, pozostaje do pokrycia niedobór w wysokości 1.405⁴⁹ K.

Niepodobieństwem jest obecnie zaproponować jakikolwiek preliminarz dochodów i wydatków na rok 1915. Najniezbędniejsze wydatki połączone z utrzymaniem Muzeum, jak opał, obsługa, konserwacja zbiorów, pokrywać się będzie z nieprzewidzianych dochodów i z gotówki, jaką posiadamy obecnie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

za czas od 1-go stycznia do 31-go grudnia 1914 roku.

Dochody.

1. Saldo z roku 1913	1.900 ⁸⁵ K
2. Wkładki Członków	1.767 ⁰⁰ „
3. Dary jednorazowe	56 ²⁵ „
4. Subwencje:	
a) Wys. c. k. Ministerium robót publ.	1.495 K
b) Wys. c. k. Ministerium Wyznań i Oświaty	500 „
c) Towarzystwo wzajemnych ubezpie- czeń w Krakowie	200 „
d) Wydział powiatowy w Mielcu . . .	100 „
5. Za wstępy do Muzeum	2.295 ⁰⁰ „
6. Pożyczka wekslowa zaciągnięta na restaurację i urządzenie lokalu na Wawelu . . .	365 ⁹⁸ „
	3.000 ⁰⁰ „
Dochód wynosił razem . . .	9.385 ⁰⁸ K

Wydatki.

1. Restauracja budynku na Wawelu	221 ⁹⁶ K
2. Sprzęty i urządzenia muzealne	3.577 ⁷⁶ „
3. Zakupno przedmiotów muzealnych	148 ⁶⁸ „
4. Opał i światło	542 ⁶⁹ „
5. Instalacja i konserwacja	563 ⁴⁴ „
6. Pomoc pisarska	120 ⁰⁰ „
7. Wydatki kancelaryjne, porto i t. p.	178 ⁶¹ „
Do przeniesienia	5.353 ¹⁴ K

Z przeniesienia	5.353 ¹⁴ K
8. Druk sprawozdań i inne druki	178 ⁰⁰ „
9. Czyszczenie lokalu	110 ¹⁴ „
10. Zwroty długów	725 ⁷⁹ „
11. Podatek i różne drobne	23 ⁵⁰ „
12. Saldo na rok 1915	2.994 ⁵¹ „

Wydatki wynosiły razem . . 9.385⁰⁸ K

W Krakowie, dnia 31 grudnia 1914 r.

Za Prezesa :

Prof. Dr. Franciszek Bujak.

Sekretarz :

Dr. Franciszek Gawełek.

Za Skarbnika :

Seweryn Udziela.

Komisja rewizyjna :

Prof. Dr. Jan Łoś.

Dr. Edm. Długopolski.

Dr. K. Kaczmarczyk.

Członkowie.

W roku sprawozdawczym wpisała się Wielm. Pani Wanda Chrzanowska i Wielm. Pan Adam Wrzosek, Prof. Uniwersytetu w Krakowie, na członków założycieli z wkładką jednorazową po 200 K, więc liczba tych członków dosięgła cyfry 16 osób. Liczba członków zwyczajnych utrzymała się na tej samej wysokości, co w roku 1913 i wynosiła 118 osób.

Z tej szczupłej garstki wyrwała śmierć trzech przyjaciół naszego Muzeum, którzy od samego zawiązku popierali gorliwie nasze prace. Umarł w r. 1914 ś. p. Ks. Józef Florczak, ś. p. Bronisław Malewski i ś. p. Józef Stępień. — Cześć ich pamięci!

Skład Towarzystwa.

Wydział:

Przewodniczący : Julian Talko-Hryncewicz ;
 Zastępca przewodniczącego : Bujak Franciszek ;
 Skarbnik : Jarnuszkiewiczowa Marya ;
 Sekretarz : Gawełek Franciszek ;
 Kustosz : Seweryn Udziela ;
 Członek Wydziału : Stanisław Estreicher ;
 „ „ Ks. Jan Fijałek ;
 „ „ Eugeniusz Kiernik ;
 „ „ Witold Ostrowski ;
 „ „ Adam Wrzosek ;
 „ „ Kazimierz Żórawski .

Członkowie założyciele:

Chrzanowski Ignacy.
 Cieńska Tadeuszowa.
 Chrzanowska Wanda.
 Dziewulska Antonina.
 Dziewulski Stefan.
 Galewska Wanda.
 † Galewski Adolf.
 Bar. Götz-Okocimski Jan.
 Jarnuszkiewiczowa Marya.
 Kostanecki Kazimierz.
 Natanson Władysław.
 Ptaśnik Jan.
 Rothert Władysław.
 Talko-Hryncewicz.
 Udziela Edmund.
 Wrzosek Adam.

Członkowie zwyczajni:

Białkowski Leon, dr., Kijów.
 Biskupska Stanisława, Kraków.
 Bugiel Elżbieta, Paryż.
 Bugiel Włodzimierz, dr. med., Paryż.
 Bujak Jan, Lwów.
 Bujak Franciszek, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Bujakówna Anna, Kraków.
 Bujakówna Ewa, Kraków.
 Bystrzeń Jan Stanisław, Kraków.
 Bystrzynowski Antoni, ks. dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Chilewski Maksymilian, Kraków.
 Chudyba Stanisław, ks., Kraków.
 Cielecki Artur Zaremba, Hodynkowce.
 Czarnowski Stefan, Warszawa.
 Czubryński Antoni, Kraków.
 Dąbcańska Helena, Lwów.
 Długopolski Edmund, dr., prof., Kraków.
 Domagalska Marya, dyrektorka szkoły, Podgórze.
 Drozdowski Leon, ks. wikaryusz, Skawina.
 Duda Franciszek, dr., adjunkt archiw. kraj., Kraków.
 Dyboski Roman, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Dzieduszycki hr. Paweł, Kraków.
 Dziewulska Jadwiga, Kraków.
 Estreicher Stanisław, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Fijałek Jan, ks. dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 † Florczak Józef, ks. katecheta, Podgórze.

† Gabryl Franciszek, ks. dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Galewski Tadeusz, Kraków.
 Galewska Wanda, Warszawa.
 Garanówna Teresa, nauczycielka, Biecz.
 Gawełek Franciszek, dr., prof. gimnazjum, Kraków.
 Godlewski Emil, senior, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Godlewski Emil, junior, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Gołąb Julian, ks. dr., prof., archiwaryusz Kapituły, Kraków.
 Góral Józef.
 Górski Jan, dr., Kraków.
 Górski Ludwik Karol, Kraków.
 Gromnicki Tadeusz, ks. dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Gross Adolf, dr., adwokat, poseł do parlamentu, Kraków.
 Gumplowicz Władysław, dr., Kraków.
 Henzler Józef, urzędnik pocztowy, Kraków.
 Jakóbiec Jan, dr., prof. gimnazjum, Kraków.
 Kaczmarczyk Józef, ks. dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Kaczmarczyk Kazimierz, dr., Kraków.
 Kader Bronisław, dr., Kraków.
 Kargol Adolf, prof. gimnazjum, Brzesko.
 Karłowiczowa Irena, Kraków.
 Kaufman Leon, Paryż.
 Kiernik Eugeniusz, dr., Kraków.
 Kleczkowski Adam, prof. gimnazjum, Kraków.
 Komornicki Stefan, dr., Kraków.
 Kowal Jan, ks. wikaryusz, Przecław.
 Kozubski Jan, dr., Kraków.
 Kramszykowa Eleonora, Warszawa.
 Kramszyk Zygmunt, Warszawa.
 Krukierek Michał, nauczyciel, Równe.
 Krzyształowicz Franciszek, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Krzyżanowski Adam, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Kutrzeba Stanisław, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Leichtfriedowa Stanisława, Podgórze.
 Lewiński Jan Stanisław, dr., Warszawa.
 Łoś Jan, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 † Małewski Bronisław, Wysoki Dwór, gub. wileńska.
 Matusiak Szymon, radca szkolny, Lwów.
 Majewski Kazimierz, dr., Kraków.
 Matuszewska Wanda, Petersburg.
 Meyer Stefan, Warszawa.
 Mierzejewski Władysław, dr., Kraków.
 Mleczek Jan, ks. proboszcz, Przecław.
 Morzycka Marya, Kraków.
 Mostowska Zofia, Lwów.
 Mostowski Stanisław, dr., Lwów.
 Mróz Adam, dr., komisarz c. k. Dyrekcji kolei póln., Kraków.
 Muzeum Dzieduszyckich, Lwów.

Nitsch Kazimierz, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Ognisko krajowego Związku naucz. ludowych, Swoszowice.
 Osiński Maryan, architekt, Lwów.
 Ostaszewski Kazimierz, Kraków.
 Ostrowski Witołd, Kraków.
 Pawłowska Zofia, dyrektorka szkoły, Skawina.
 Poźniak Wiktor, dr., koncepcient c. k. Dyrekcji kolei państw.,
 Kraków.
 Raciborski Maryan, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Rada miejska, Przemyśl.
 Radwański Antoni, nauczyciel, Kraków.
 Rogojski Kazimierz, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Rosenblatt Emanuel, dr., Kraków.
 Rosenblatt Józef, dr., prof., Kraków.
 Sawicki Ludomił, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Schlosserówna Karolina, nauczycielka, Podgórze.
 Semkowicz Władysław, dr., Lwów.
 Sędziemirowa Jadwiga, Kraków.
 Sieniatycki Maciej, ks. dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Sienkiewicz Henryk, młodszy, Kraków.
 Sinko Tadeusz, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Słomka Jan, młodszy, prof. gimnazjum, Dzików.
 Sokalowa z Wendów Marya, Warszawa.
 Stefczyk Franciszek, dr., Lwów.
 Sternbach Leon, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 † Stępień Józef, dyrektor Tow. zaliczk., Podgórze.
 Struczowski Romuald, dr., Brzesko.
 Suwada Karol, ks. proboszcz, Zdrochce ad Radłów.
 Szeptycka hr. Jadwiga, Przyłbice.
 Taroni Feliks, nauczyciel, Podgórze.
 Udziela Maryan, dr., lekarz powiatowy, Gródek Jagielloński.
 Udziela Seweryn, inspektor szkolny okr., Podgórze.
 Warchałowski Antoni, Kraków.
 Wertheimerowa Julia, Warszawa.
 Węgrzynowicz Leopold, prof. gimnazjum, Borszczów.
 Wilczyński Ludwik, Kraków.
 Włodek Jan, dr., Kraków.
 Włodkowska Zofia, Kraków.
 Wróblewska Helena, Moskwa.
 Zaleska Marya, Warszawa.
 Zawiliński Roman, dyrektor gimnazjum, Kraków.
 Zdanowicz Bronisław, Petersburg.
 Zimmerman Kazimierz, ks. dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Żółtowski hr. Adam, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.
 Żórawski Kazimierz, dr., prof. Uniwersytetu, Kraków.

Czego nam potrzeba do zbiorów Muzeum etnograficznego?

Muzeum etnograficzne pragnie odtworzyć życie ludu, jakim ono jest w dniu powszednim i świątecznym, w chwili radości i w chwili smutku — gromadzi więc przedmioty (lub ich rysunki), jakich lud używa w pewnej miejscowości i jakie posiada. Najpożądane są przedmioty naturalne, a gdy ich nie można dostarczyć, trzeba je zastąpić modelami, malowidłami, rysunkami i fotografijami. — Do zbiorów muzealnych potrzebne są:

1. Modele, rysunki i fotografie kościołów, cerkwi i bożnic drewnianych i takichże dzwonnice, kapliczek, chat, spichlerzy, młynów, tartaków, foluszów i t. d.

2. Okazy, modele, rysunki i fotografie sprzętów, jak: skrzyń, łóżek, kołysek, stołów, stołków, ław, półek, szafek na naczynia, sąsieków i t. d., obrazy malowane na szkłe, drewnie lub płótnie, zamki, kłódki i t. p.

3. Okazy, rysunki i fotografie naczyń: garnków, misek, dzbanków, cebrzyków, konewek, beczek, łyżek, noży, nożyków, czerpaków, stępek, kaganków, lichtarzy i t. p.

4. Okazy, modele, rysunki i fotografie narzędzi rzemieślniczych i rolniczych, a więc: kądziele, kołowrotki, miedlice, cierlice, warsztaty tkackie, garncarskie, kuśnierskie — pługi, brony, żarna, łopaty, widły, biczyska — uprząż na konie i jarzma na woły, wozy, sanie — stępy, przyrządy do wytłaczania oleju itd.

5. Okazy, rysunki i fotografie strojów codziennych i świątecznych, letnich i zimowych, dziecięcych, męskich i kobiecych.

6. Okazy, rysunki i fotografie przedmiotów, służących do ozdoby mieszkania i ubrania, n. p. różnych „światów“ z opłatków, pajaków ze słomy, ptaków z jaj lub makówek, wycinanek z papieru — pierścieni, szpilek, spinek, krzyżyków, medalików, lasek, tabakierok, bukietów i t. p.

7. Okazy, rysunki i fotografie przedmiotów, związanych z uroczystościami, jak: szopki, gwiazdy, turonie, kozy, podłazniki, ogródki czyli wózki wielkanocne, wieńce dożynkowe, wiązki ziela święconego, palmy, różdżki weselne, kołacze, korowaje, pisanki wielkanocne i t. p.

8. Instrumenta muzyczne: więc piszczałki, różne trąby i trąbity, skrzypki własnego wyrobu, liry, kobzy, rogi, gwizdawkę gliniane i t. p.

9. Laski czyli kule wójtowskie, laski z karbami (na karbach liczą kopy zwożone z pola do stodoły i t. p.), oznaki cechowe (cechy), przezmiany i t. p.

10. Zabawki dziecięce: piłki, grzechotki i różne inne wymyślane lub używane przez dzieci.

11. Wreszcie wszelkie inne przedmioty, których tutaj nie wymieniono, a których lud używa lub używał, czy to przy pracy, czy przy zabawie.

12. Rękopisy ze zbiorami pieśni ludowych, zagadek, przysłów, bajek, podań, legend, baśni — z opisami wesel, chrzcin i pogrzebów — dożyneków i innych zwyczajów ludowych. Fotografie ludu przy pracy i zabawie, fotografie uroczystości ludowych i t. p.

*

*

*

Gdyby w każdym powiecie znalazła się przynajmniej jedna osoba, któraby zajęła się zbieraniem przedmiotów w swojej okolicy dla Muzeum etnograficznego, zainteresowała tą sprawą znajomych swoich i zachęcała ich do współdziałania, to wkrótce Muzeum etnograficzne mogłoby zadośćuczynić wymaganiom i potrzebom naukowym, a społeczeństwo polskie mogłoby być dumne, że stworzyło sobie w dawnej stolicy polskiej, w Krakowie, instytucję poważną, pożyteczną i piękną, której mu tak bardzo brakowało.

Sprawę tę gorąco polecamy inteligencji naszej i upraszamy najdrobniejsze nawet przedmioty nadsyłać do Muzeum etnograficznego w Krakowie, Wawel L. 7.
